Академија

АНЕВСКИ ПАРТНЕРС

M 1

Основи на сметководството

Електронска книга

Почетно ниво · Околу 8 часа (процена)
2026

во соработка со / издава
Аневски Партнерс · од 1996 · Sustainable Business Advisors

Импресум

Академија · електронска книга

© 2026 Аневски Партнерс ДООЕЛ Битола. Сите права се задржани.

Издавач: Аневски Партнерс ДООЕЛ Битола, ул. Климент Охридски бр. 35 Лам 4/3 Пелагонка 2, Битола.

Содржината го одразува законодавството на Република Северна Македонија со состојба во ноември 2026 година. Прописите може да се изменат; за конкретен случај проверете го тековниот текст на актот или консултирајте овластен советник.

Содржината е образовна и информативна и не претставува даночен, правен или сметководствен совет. Примерите се илустративни.

Неовластено копирање, дистрибуција или препродажба на оваа книга не е дозволено.

ПРИМЕРОК

Содржина

Ова е примерок: корица, импресум и првата глава. Целата книга е достапна на Академија, во каталогот Книги.

1. Лекција 1.1 – Што е сметководство и зошто е важно

ПРИМЕРОК

© 2026 Аневски Партнерс ДООЕЛ Битола

ГЛАВА 1

Лекција 1.1 – Што е сметководство и зошто е важно

Замисли дека Ана отвора мало кафе во Битола, „Кафе Ана ДООЕЛ“. Првиот месец е полн: купува кафе и млеко, плаќа кирија, наплатува од гостите, зема кредит за апарат. На крајот од месецот Ана си поставува едноставни прашања: Дали заработив? Колку пари имам на сметка? Колку должам? Колку ми должат други? Сметководството е системот што одговара на овие прашања со бројки, наместо со чувство.

Наједноставна дефиниција: сметководство е евидентирање, групирање и прикажување на деловните настани на една фирма, изразени во пари. Деловен настан е секоја промена што влијае врз имотот, долговите или резултатот на фирмата: продажба, набавка, исплата на плата, уплата на капитал, земање кредит. Секој настан мора да има документ (фактура, извод, сметка, договор), се книжи во деловните книги, а на крајот на периодот од книгите се составуваат финансиски извештаи.

Зошто сметководството се нарекува „јазик на бизнисот“? Затоа што различни луѓе гледаат во истите бројки, но бараат различни одговори. Сопственикот сака да знае дали фирмата заработува. Банката сака да знае дали фирмата ќе може да го врати кредитот. Управата за јавни приходи (УЈП) сака да знае колку данок треба да се плати. Инвеститорот сака да ја види вредноста на фирмата. Добавувачот сака да знае дали ќе му платиш на време. Сите тие читаат ист „јазик“, па затоа правилата мора да бидат исти за сите.

ПРИМЕРОК

Корисник	Што го интересира	Каде гледа
Сопственик / основач	Дали заработувам, каде ми одат парите	Биланс на успех, готовински тек
Банка	Може ли да го врати кредитот	Биланс на состојба, показатели на задолженост
УЈП	Колку данок се должи	Даночен биланс, ДДВ-пријави, МПИН
Централен регистар	Јавна годишна сметка на фирмата	Годишна сметка (биланси и белешки)
Вработени, добавувачи	Дали фирмата е стабилна	Јавно објавени податоци од ЦР

Во Северна Македонија сметководството на трговските друштва е уредено пред сè со Законот за трговските друштва (ЗТД) и подзаконските акти донесени врз негова основа, како Правилникот за сметковниот план (Сл. весник 174/2011). Трговците водат сметководство по системот на двојно книговодство, а финансиските извештаи ги составуваат според Меѓународните стандарди за финансиско известување (МСФИ) или МСФИ за мали и средни субјекти, зависно од големината (ова детално го учиме во Модул 4). Сметководствените работи за други фирми професионално ги вршат лица и

друштва со лиценца според Законот за вршење сметководствени работи, а професионалната организација е Институтот на сметководители и овластени сметководители (ИСОС).

Постојат три „лица“ на сметководството. Финансиско сметководство ги подготвува извештаите за надворешни корисници (ЦР, банки, сопственици) според стандардите. Даночно сметководство ги прилагодува бројките според даночните закони за да се пресмета данокот, на пример непризнати расходи во даночниот биланс. Управувачко (менаџерско) сметководство е за внатрешна употреба: колку чини една шолја кафе, кој производ носи најмногу, колку пари ќе имаме следниот месец. Основата за сите три е иста: уредно прокнижени документи.

Пример со бројки. Во првиот месец, Кафе Ана има приходи од продажба 300.000 денари. Трошоци: суровини 110.000, кирија 40.000, плати и придонеси 90.000, струја и интернет 15.000, амортизација на апаратот 5.000. Вкупно трошоци 260.000. Резултатот (добивка пред оданочување) е 300.000 − 260.000 = 40.000 денари. Без евиденција, Ана би гледала само колку пари има на сметка, а таа сума може да е многу поразлична, на пример ако некој клиент сè уште не платил или ако во истиот месец таа отплатила дел од кредитот.

Ставка	Износ (ден.)
Приходи од продажба	300.000
Суровини	−110.000
Кирија	−40.000
Плати и придонеси	−90.000
Струја и интернет	−15.000
Амортизација на апарат	−5.000
Добивка пред оданочување	40.000

ПРИМЕРОК

Зошто ова е важно за тебе, без разлика дали си студент, сметководител почетник или основач на стартап? Затоа што лошата евиденција не е само „административен проблем“. Таа значи погрешно платен данок, казни од УЈП, одбиен кредит, конфликт меѓу содружници и одлуки донесени на слепо. Добрата евиденција значи дека во секој момент знаеш каде стоиш и можеш да планираш.

> **Запомни:** Сметководството ги претвора деловните настани во бројки што ги разбираат сопственикот, банката, УЈП и јавноста. Секое книжење почнува со документ. Финансиското, даночното и управувачкото сметководство ја користат истата евиденција за различни цели. Добивка и пари на сметка не се исто.

Ова е примерок од електронската книга. Целата книга, со сите глави и прилог, се купува во каталогот Книги на Академија.

Академија

Аневски Партнерс · 2026

ПРИМЕРОК